

IPORTULA

Informatiu Cultural de Marratxi. *núm. 61*

juny del 1987

Pau, tu sempre te presentes
ja sense demanar-ho
ses gents de Comissió
no les deixes gens contentes
Fent això mos representes
que mos vas amb traició
i si mos fas de traïdor
toc gota com no rebentes.

2(120)

Noltros mai t'hem faltat
sempre et duim a sa memòri'
mos sembla sa teva històri'
que mos vas amb falsedat
sempre et 'vfem apreciat
però ara ja hem pensat
de fer-te un recordatori
perquè veim que en Pep Vallori
per gloses t'ha conquistat.

Si en Pep t'ofereix doblers
per s'assunto des glosar
contracte no has de firmar
que creim que no té doblers
i noltros, marratxiners
i des poble portolà
te convidam a sopar
i ara ja te xerram clar
si en Comissió vols estar
en Vallori deixa anar
s'escuma des mals papers.

Pau Ferrer apreciat
te demanam per favor
no deixis sa Comissió
que tot quedarà espanyat
noltros que tant hem lluitat
estant en es teu costat
perquè anàs de lo millor
i ara per aqueix senyor
carregat de traició
lo que és teu has oblidat.

Te vèiem bona persona
i en es fondo ha estat no
has anat amb traició
no et permetem ni en broma
tu saps que ja fa estona
que en Pep cerca espanyar-ho.
Sa teva obligació
creim que és es deixar-ho
si no vols que sa Comissió
te regali una corona
d'un cul podrit de bidona
com sa des teu companyó
que se creu ser un Salomó
i quan fa qualque cançó
no n'hi surt cap de redona
totes les vincla una estona
Pep Vallori Eriçona
i se sent gran glosador.

Ara vos diré germà
si heu de mester en Pau
si el cercau i el trobau
poc mos hi deu importar
i ses gràcies vos volem dar
si des grupo el mos robau
perquè es veure'l tan babau
"hasta asco" ja mos fa
emperò heu de pensar
que vos podeu tornar negar
dins ses aigos que estau
i si es coions mos mostrau
dues vegades farà.

LA COMISSIO
DE GLOSADORS
DE PORTOL

Mots Avenguts

Dissabte setze de maig
a damunt un cadafal
se va fer un festival
pen Tià de sa Real
i d'artistes n'hi havia un raig
se treien des seu gavatz
cadascú es seu recital
recitava cada qual
cosetes que no fan mal
i si en fan no me n'empatx

Me va agradar en "dermasia"
sa festeta que se fe
alguns ho feien molt bé
i es públic aplaudia
però sa gent discutia
as mateix temps segons sé
un fallo gros que hi hagué
més envant en parlaré
si Déu ho vol i Maria

Jo només m'agradaria
que quedàs clar lo que dic
jo escric molt i no critic
estim molt sa poesia
però per res jo voldria
sa des poble solleric
en Pere-jil altre pic
se tirà a sa grosseria
vergonya me donaria
si de jo fos un amic

Diu per tot que és un senyor
i té cultura a bastament
una persona que el sent
si li presta atenció
dirà en coneixer-lo
que no és un homo decent
un que parla malament
en públic davant sa gent
no es tenir educació

Val més deixar-lo anar
si l'hi diuen se'n endol
sempre dins es seu redol
bavant com un caragol
qui no el coneix bé li va
sempre amb so seu mal parlar
aborriona qualsevol
l'han avisat i no ho vol
i si no s'arriba a esmenar
aviat ja podrà
igualment que un calamar
que l'han deixat en es sol

Això ho deixarem fer així
per un altre lloc passar
és hora d'adelantar
perquè és molt llarg es camí
mai he pogut consentir
per això ho vull posar clar
que un que no sap de què va
tot ho vulgui presidir
i en Vallori es selvatgí
davant sempre vol anar

Pep, vas per un mal camí
i quan t'avisen te'n rius
no passaran molts d'estius
i coses sentirem a dir
no fan ses coses així
ets homos un poquet vius
de Selva es directius
comencen a dimitir
perquè no poden sofrir
ses mentides que tu dius

Vols fer d'organitzador
i tot ho dus a sa ruïna
per fer una feina fina
tu no ets de lo millor
Molt bo per espanyar-ho
aucell de mala rutina
sa cultura és tan divina
tan nostra i tan mallorquina
i tu destrosses sa unió

Allà on es nas tu poses
no hi ha res que vagi bé
sempre sols fer mal paper
mai veus lo molt que t'exposes
tu pensant cultivar roses
restes vida en es roser
tot ho dus a fer malbé
pes festival te diré
se feu de tot manco gloses

Ballant varen començar
personen ben entrenades
i d'altres ben preparades
llavors varen recitar
quan això se va acabar
començaren ses glosades
i amb ses espases alçades
tu els vares aturar
dient ara pujarà
a cantar madò Buades
i com has fet tantes vegades
tot ho vares espanyar

Sa tinta que em va sobrar
d'aquells avisos darrers
jo m'hagués estimat més
ver-la poguda tirar
i ara l'hauré d'emplear
i en queden molts de tinters
però amb tu és per demés
ets cabota un excés
i crec que ja mai pots curar

Si un no ho veu no ho pot creure
es fallos que en Pep mos fa
es convidats fer pujar
i els tenia drets allà
sense un banc per descansar
ni un tassó d'aigo per beure
deien no em tornaran veure
damunt cap "palco" de Selva
si en Vallori em ve a cercar

(passa a la pàgina 6)

Avui És Notícia

Sense cap dubte la notícia d'aquest mes de juny ha estat referent a les eleccions municipals.

Per tercera vegada consecutiva el batle Guillem Vidal ha tornat sortir elegit per majoria absoluta. Els resultats a les distintes taules foren els següents:

	AP	IU	PSM	PSOE	UM
Pòrtol A	25	9	11	201	342
Pòrtol B	24	13	10	173	332
Sa Cabaneta A	101	20	21	130	248
Sa Cabaneta B	108	41	26	185	224
Es Pla de na Tesa A	33	10	12	115	234
Es Pla de na Tesa B	51	16	10	143	286
Es Pont d'Inca	44	17	6	109	253
Es Pont d'Inca	36	18	5	105	191
Sa Cabana A	32	14	13	166	150
Sa Cabana B	31	15	9	215	131
Sa Cabana C	47	13	18	218	155
Total	532	186	141	1760	2546

Amb aquests resultats la composició del nou consistori que es formarà dia 30 d'aquest mes de juny serà la següent:

-9 d'Unió Mallorca: Guillem Vidal, Miquel Bestard, Juan Juan, Antoni Montilla, Francisco Sastre, Bartolomé Barceló, Juan Bestard, Miguel Romaguera, Gabriel Tomàs.

-6 del PSOE: Martí Serra, Domingo Nieves, Miquel Coll, Miquel Angel Cabeza, Daniel Girao, Manel Pardo.

-2 d'A.P.: Felip Juan i Joan Homar

Aquesta és la composició que donaren les urnes. Però ha sorgit una notícia publicada al D.M. en la qual es dona compte que la Junta electoral ha tramès al jutjat unes actes notariales presentades pel PSOE en contra d'UM, per un presumpte frau electoral. Per lo tant poden passar dues coses, que es rebutgi aquesta denúncia o que la composició de l'ajuntament canviï si es demostra aquest frau electoral.

MIQUEL BOSCH I AUBA

Durant el Mes Passat

- La tecnologia balear a un programa de TV-3.
- el 71-11-58, el telèfon jove.
- Un diari que feia anuncis per la tele de Balears en castella, en va fer per TV-3 en català (?).
- L'URSS reconeix tenir casos de SIDA.

- Els 1 Musici de nou a l'Auditorium.
- La prohibició de la connexió amb el circuit català de TVE.
- Compromisos amb fonaments per avançar amb força i fer-ho bé.

- La major editorial de llibres en Català es va quedar sense ajudes.

- La increïble i grandiosa Montserrat Caballé cantarà amb el seu major admirador i sensacional vocalista Freddie Mercury. Ho faran a Eivissa on enregistraran l'himne de l'olimpiada de Barcelona-92 i després un LP d'ells dos.

- Campanya electoral. Tots els partits més ecologistes que mal.
- En Biel Massot va sortir per la Tele.
- Va morir Na Rita Hayworth.
- La vaga de fematers.

Quatre de Fresques

MIQUEL BOSCH I AUBA

IV BALLADA POPULAR PLÀ DE NA TESA - 87

Organitzat: AIREN DIEN PLÀ DE MARRATXI

la Caixa

Col·labora
AJUNTAMENT
DE MARRATXI

DEL 18 AL 21 DE JUNY

BALLADA POPULAR

Els dies 18 i 20 d'aquest mes de juny va tenir lloc la IV Ballada Popular d'Es Pla de na Tesa. Enguany el grup convidat ha estat del País Valencià, el grup de danses Berca d'Algemesí (València).

I CERTAMEN DE PINTURA DE MARRATXI

El primer certamen de pintura organitzat per l'Ajuntament ha tengut molt d'èxit. Trenta són les obres exposades i que han quedat finalistes. El tercer premi, "Sant Marçal-87" per a autors locals, ha estat atorgat a Teresa Matas, que ja va guanyar el concurs de cartells de les mateixes festes. Els altres finalistes locals eren Toni Rotget i Tòfol Tries.

ELECCIONS 87

La campanya electoral de Marratxí ha estat un poc estranya, si ens fixam en com ens tenien acostumats.

En primer lloc, començaren amb la presentació de les llistes del PSOE molt abans de començar la campanya electoral, seguidament pintades en contra del PSOE i fent referència al càrrec d'un dels qui es presentaven a les llistes. Borrades aquestes, unes altres en contra d'U.M.

Miftings, lo que se diu miftings, ni un; presentació de llistes amb menjar per als assistents i festes per a grans i petits.

Per donar a conèixer els distints programes, els parits amb el seu cap de llista anaven per les cases donant el programa i demanant el vot. Els d'A. P. repartiren clavells a les mestresses de casa.

Dia d'eleccions, molts de nirvis i una llarga espera, per a final satisfacció d'uns, altres resignats i altres decebutos pels resultats.

OBRES AL POLIGON

Durant el mes de juny hi ha una moguda d'obres a la carretera d'Inca, a l'altura de la vensinera de Marratxí. Es tracta del col·lector d'aigües residuals del polígon de Marratxí.

I CAMPIONAT DE MALLORCA DE TRUC

Organitzat per l'escola de truc de Ca'n Balo (Sant Llatzet) se va celebrar el passat mes de maig el I Campionat de Mallorca de Truc, en el qual hi prengueren part parelles de tot Mallorca. La gran final entre les parelles classificades dels distints pobles de Mallorca fou al local de "Ses Tres Germanes". Els finalistes foren una parella de Consell i l'altra del municipi de Selva.

JOSEP JUAN CAÑELLAS, CAMPIO A ESPANYA

El ciclista marratxiner Josep Juan, de l'equip Cajamadrid, va guanyar el gran premi café La Estrella, reservat a corredors aficionats. Aquest fet tengué lloc el passat 24 de maig en la prova disputada entre Toledo i Madrid, amb un recorregut de 140 km.

TERESA MATAS, NOU GUARDÓ

A finals de maig, la pintora Teresa Matas va guanyar la XXVI edició del Saló de Primavera de l'Ateneu de Maó amb una obra titulada "Rostre". Un nou èxit que acredita el bon fer d'aquesta artista marratxinera.

Es Pont d'Inca

ELS ALUMNES DE STA.TERESA S'HAN QUEDAT

SENSE VIATGE D'ESTUDIS.

després d'esperar durant vuit llarguíssims anys, el viatge que tothom desitjava amb tanta d'il·lusió i després d'haver replegat 140.000,-- ptes. durant tot el present curs, aquests alumnes s'han hagut de conformar amb una excursió amb vaixell: "Pollença-Formentor" de tan sols un dia.

En principi aquest viatge s'havia organitzat per a conèixer Itàlia durant vuit dies, amb un cost aproximat de 55.000 Ptes. quasi res! (quan jo hi vaig anar deu fer uns deu anys, em va costar 4.500,--, d'acord que tan sols era a Eivissa).

Però el resultat és evident: cost excessiu = manca de gent, només s'havien apuntat 17 al·lots-es.

Crec que ens enrevolten llocs divins, com són per exemple les nostres illes, amb atractiu suficient com a per improvisar en un moment un cap de setmana o inclús una setmana, perquè aquesta genteta no es quedi sense viatge, tenint en compte que el lloc en aquest casos és el que menys importància té, sinó que és el fet de conviure dins temps d'esplai amb la gent que han estat durant tota la teva infància. Es per que aquesta llenegada serveixi d'escarment a la direcció del centre i esper també que l'any que ve puguim anar al viatge tots els alumnes de 8è que és el que pertoca, si estalviem una mica de "luxu" a l'hora de passetjar.

MARITA

ENS
PREOCUPA
LA TEVA
SEGURETAT

T'ENSENYAM
A
CONDUIR

AUTO ESCOLA

KALET

C/ Mare de Deu de Montserrat, 30
Es Rafal - Tel. 27 39 97

C/ Pérez Galdós 9
Tel. 46 77 04

PALMA DE MALLORCA

**ÒPTICA
CIUTAT**

**òptics optometristes
lents de contacte**

Carrer Manacor, 63 - PALMA - Tel. 46 37 77

Els articles
publicats a Pòrtula
expressen únicament
l'opinió de llurs autors

Polícia

LA POLICIA MUNICIPAL INFORMA

Dia 28-IV-87

Hi hagué un xoc entre dos cotxes al Polígon Industrial. Resultà ferit Pau N.G. i il·lès Bernat C.C.

9-V

A Marratxinet xocaren dos turismes sense cap ferit. Els conductors eren Francesca N.P. i Pere S.R.

15-V

Araceli E.M. fou traslladada a Son Dureta per una caiguda que havia sofert en Es Pont d'Inca.

21-V

En un carrer d'Es Pont d'Inca fou feta la prova d'alcoholèmia a un conductor; donà un positiu de 2,2 graus.

25-V

Hi hagué foc a un solar del Polígon. Fou apagat per la P.M. i els bombers de Ciutat.

31-V

Gabriel C.F., veïnat de Biniali, fou retingut per la P.M. per no voler pagar el compte d'un restaurant d'Es Figueras.

Resum

Informes varis: 60

Denúncies de tràfic: 43

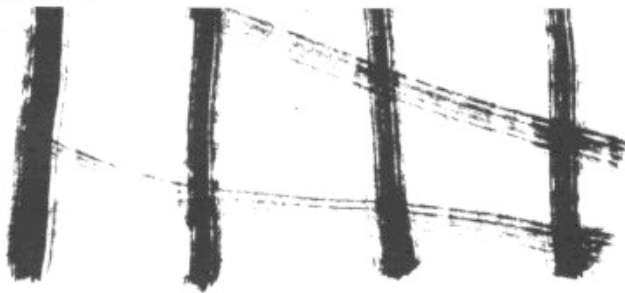
Denúncies d'obres: 73

Denúncies per robatoris: una bicicleta

Turismes recuperats de robatoris a Ciutat: 2

Vehicles retirats del carrer: 4

Pels nostres lectors que no ho saben direm que els informes que des de fa tres mesos surten sobre l'actuació de la Policia Municipal són fets pel caporal de la mateixa, Jaume Miralles. Li agraïm la informació.

Quan sa festa s'acabà
que tothom se n'havia anat
es pocs que havien quedat
les donaren berenar
vi i coca per menjar
me va dir es qui m'ha informat
això havia d'haver estat
quan havien de començar
perquè és així que se fa
ho has pogut comprovar
allà on t'han convidat

(ve de la pàgina 2)

Me pesa i tenc sentiment
altre pic fer-te advertència
ho tenc a sa consciència
perquè de tot som conscient
quan s'enteri es president
que ets tan fals i tan dolent
te dictarà una sentència
i quan facis sa penitència
llavors cridaràs clemència
per haver obrat tan malament

Ara ja estàs avisat
ets amics així ho fan
es lectors aplaudiran
s'advertència que t'he dat
si tens res més preparat
o altre festival pensat
mira ets altres com ho fan
perquè te marmularan
tot Selva te té fitxat
i es de sa tercera edat
de tu tall de coll n'estan
respecta i et respectaran
que hi ha molt de foc colgat

COMISSIO
PORTOLANA
DE GLOSADORS

Quants de quilos de pintura
quants de metres de paper
quants de milions per carrer
en acabar es mes que ve
mos hauran tornat "bassura"

Quants de pots de confitura
amb això podrien fer
que repartits un poc bé
part de sa seva "dolçura"
mos calmaria un poc s'agrura
que avui en dia tothom té.

Mos sobra candidatura
mos falta feina per fer
mos falta per anar bé
fàbriques d'envergadura
ajuda a s'agricultura
que necessitat en té
només dur de s'estranger
lo poc que hem de mester
i que no sigui baratura
així Espanya per ventura
estaria un poc més bé.

Encara afegiré
per si es remei o cura
és que mos falta cultura
i no estafa sense mesura
qui compra lo que ha mester
crec que mos sobra també
bastanta de cara dura
i des robo i droga dura
si es que pot no l'atura
més mal serà l'any que ve

Si sa glosa no està bé
com si fos assignatura
posau-li amb sa mà dura
sa nota que ha mester.

RAHEL ROIG

Precisament Aquest Mes ...

7(125)

(Viatge cronològic
per la història de Marratxí
a través de les actes municipals)

Fa 150 anys (juny del 1837)

El "Gefe Político" demanà una relació nominal dels empleats de l'Ajuntament amb indicació del sou de cada un d'ells. Li envien a dir que en aquesta vila única-ment ho són el Secretari, el Ci-ruquí i l'Oficial Saig.

En fa 125 (juny del 1862)

El governador assenyala a una circular el número d'electors contribuents, el d'elegibles i el de regidors que corresponen a la propera elecció.

Els dos regidors que s'han d'associar al batle han estat triats per unanimitat "previa la circumstància de saber leer y escribir". Són Miquel Nadal i Serra, i Montserrat Cañellas com associats propietaris i Jaume Bestard com suplent.

Per part dels contribuents s'han proposat i nomenat Antoni Villalonga i Bartomeu Amengual, i Pere A. Palou com suplent.

En fa 100 (juny del 1887)

Pere Cañellas Serra vol construir una casa en una de les travesseres als carrers principals de la població. Com que no s'ha trobat a l'Ajuntament cap plànol que indiqui la forma que ha de guardar l'alineació, ni tampoc l'amplària que hagi de tenir, el Consistori acorda que d'aquí en endavant no se pugui fer cap obra sense que abans hi intervengui la Junta d'Obres nomenada a l'efecte.

Els carrers hauran de tenir precisament trenta pams d'ample.

Queda acordat que el camí denominat de Sa Comuna sigui reconegut des d'aquesta data com camí veïnal, així com també l'altre camí conegut com Sa Costa d'en Mas.

En fa 75 (juny del 1912)

S'acorda que la matança que es faci en l'escorxador del Pont d'Inca sigui de les 4 a les 6 de l'horabaixa diàriament.

Bartomeu Sastre Vidal sol·licita autorització per construir una casa a Ca'n Pintat de Pòrtol.

Hi ha de passar la comissió d'obres per fer la tirada.

En fa 50 (juny del 1937)

Els mestres del grup escolar d'Es Pont d'Inca comuniquen que algú ha escalat l'edifici de l'escola i ha arrabassat gran quantitat de teules fent altres desperfectes. També informen que en diferents ocasions han trobat porqueries i deixalles davant l'entrada de les classes.

L'Ajuntament ho arreglarà i mirarà d'aclarir qui pugui haver estat.

Se fa constar en acta el sentiment de la Corporació per la mort del general Mola.

L'inspector veterinari municipal, Miquel Frau Vidal, va fer unes anàlisis a diferents mostres de llet. Una d'elles, provinent de Pòrtol, no reuneix les condicions adequades per al consum. Posen 10 ptes de multa al propietari.

Ja han estat entregades les noves guarnicions per al cotxe fúnebre. Acorden acondicionar un local en el cementiri de Son Blanc per guardar i conservar en bones condicions les esmentades guarnicions de la cavalleria, els fanals del cotxe i altres ormejos.

S'inaugura el servei de conducció de morts amb la següent classificació:

Cotxe de 1ª classe: durà vuit fanals i totes les vestidures.

C. de 2ª: quatre fanals, vestits al cotxe, però el cavall sense mantell.

C. de 3ª: quatre fanals, sense cap vestit al cotxe ni al cavall.

C. de 4ª: dos fanals sense cap vestit.

Acorden que els peons de l'Ajuntament durant l'estiu, si no tenen altra cosa que fer, se dediquin a recollir pedres del camp per destinar-les a adobar els camins.

S'ha de construir una voravia en el carrer d'Oleza de Sa Cabaneta, a la part de la Casa de la Vila

Es declara festa oficial en el terme el dia de Sant Marçal.

Estan urbanitzant la plaça de Sant Marçal.

Hom decideix suprimir l'escola de pàruls d'Es Pont d'Inca (als altres nuclis ja ho havien fet) per considerar, d'acord amb el sentir del poble, que on hi ha escoles de monges és més convenient que els nins hi vagin fins que tinguin edat d'ingressar a les elementals de l'Estat.

Han de vigilar la venda d'articles perquè saben que hi ha comerciants que no repecten els preus ni el pes.

S'obre una subscripció per recaptar fons destinats als soldats de Marratxí que estiguin en el front de combat, per tal d'obsequiar-los d'alguna manera amb motiu de la festa de Sant Marçal.

En fa 25 (juny del 1962)

L'Ajuntament concedeix una subvenció de 200 ptes a la "Secció Femenina de Falange".

L'Ajuntament destina 400 ptes a la comissió organitzadora de l'homenatge a Rafael Villalonga Blanes per ajudar al pagament de les insígnies de la "Gran Cruz del Mérito Civil" que l'hi ha estat concedida per "S.E. el Jefe del Estado".

A les passades festes de Primavera de Ciutat hi va desfilar una carrossa en representació de Marratxí. Va costar 11.796 ptes.

L'Ajuntament dirigí a la "Casa civil de S.E. El Jefe del Estado" un telegrama de protesta per la reunió de Munich I, alhora, testimoniar la lleialtat i adhesió al "Caudillo de España".

Encarreguen dos vestits d'uniforme per als policies municipals.

L'Ajuntament concedeix un trofeu per al tir al plat de les festes de Sant Marçal. El seu valor és de 200 ptes.

S'ha de constituir la comissió municipal del cens agrari. Designen el cap de la "Hermandad de Labradores y Ganaderos" o un representant seu, el mestre nacional de Sa Cabaneta i l'economista de Sant Marçal.

Opinió

Es jai ja fa massa temps que calla, massa temps que dorm, ja és ben hora que la seva llengua vituperina empastissi les virginals planes de Pòrtula i mossegui les consciències endormiscades dels hàbils lectors.

-Molt bé per començar! Ja hem passat les eleccions! Quin glop que ens hem hagut de beure! Fins a la boca de la cova des BOC m'han arribat les paperetes i els fulletons i la propaganda.

Per cert, En "Guimet nostro Compromís" no duia bigoti? Que li deu haver caigut del "susto"? Ho han passat malament aquesta vegada. Es jai de sa cova des boc ha pogut saber que a les nits obscures de l'insomni recitava allò de:

"Sa corona em cau des cap
es cetre em fuig de ses mans"

Parlant de programes hem de dir que els al·lotets del Peseema han quedat poc afavorits, feien una cara de delinqüents. Tan hermós i eixerevit com és en Vicentet, rosset, ulls blaus... i el pobre damunt els papers pareixia tret d'un cul de cove!

Aquest jai encara es demana què deu entendre Ueme per nacionalisme? Potser són oliveretes recitades estil Aina Cohen, potser vestidets de pagesa el dia de festa. Qui lo sa...

I ara que som als programes, si us fixàreu bé el del PSOE era cap i coa. El que falta saber és si el català és al cap o a la coa?

Si Majorican Union is tan nacionalista per què, Déu meu i jai nostre, usen tan malament el símbol més clar del nacionalisme? Per què no en saben? Per què no volen? o per què no els rota...?

I altre cop guanyaren els d'Ueme. Quatre anys més de reivindicar un compliment de programes, quatre anys més d'haver de mendicar una malanada subvenció, quatre anys més d'usar poc i malament la nostra bruta i dissortada llengua, quatre anys més d'haver d'aclarir si aquell bloquet col·locat als afores dels nostres nuclis urbans és legal o no, si és legal per què ho és, si no és legal per què no ho és. Quatre anys més de... Però hem de respectar el judici universal de les urnes.

I els del PSOE encara fan potadetes? El dia que perderen les eleccions va parèixer que el poble els era petit. No crec que hagin de menester mà de metge, al cap i a la fi, el seu "number one" n'és un de prestigiós, però si encara no els ha fuit sa nirviada, que venguin per ací i trobaran algun brot de romaní, i til·la, i que prenguin infusions. Tot arriba a espessar.

Aquest jai, que va fort en moltes de coses, ara n'hi flaqueja una, potser haurà de demanar consell al Biellssim Massot a veure si ho sap o, furgant papiers antics per l'ajuntament en trobà clarícies, allò que li flaqueja és l'heràldica. Deu existir el marquesat de Son Caulelles? O potser és un de nova creació? Si no és així com s'explica aquesta glosa que el jai ha pogut arreplegar:

Si una dona és per un rei
i una torre per un marquès,
germà si no ho has entès
ja ho aclariràs en ser vei

Aquest jai ha anat de ronda i ha pogut saber moltes coses, algunes brutes, altres més netes. Una cosa que ha sabut és que hi ha un pesemero (per alguns PeSeUeme) que vol establir-se per Ses Rotes, bé el jai ha pogut saber que per la Casa de la Vila no li han regalat el permís. I més coses que sap aquest ditxós jai, aquest pèrfid element no pensa fer-se la casa de bloquets, se la farà de marès... Està clar...!

ES JAI DE SA COVA DES BOC

Excursions

EL CASTELL DEL REI (490 m.)

El qui va per primera vegada al Castell del Rei se'n du una impressionant sorpresa, ja que mai podria pensar que dins aquest racó de la Tramuntana hi hagués una vall tant grossa i meravellosa com la vall de Ternelles.

Aquesta excursió la començarem a la carretera de Polença a LLuch en el Km. 14 veurem a la dreta un indicador que posa Ternelles i, seguint aquest camí en direcció a Ternelles i amb el seu recorregut veurem bastantes cases molt antigues, totes elles restaurades i habitades avui per estrangers. També ja molt amunt veurem un pont romà que travessa el torrent de Ternelles, seguint aquest camí no ens deixa fins arribar al Castell, en esser a l'endret de les cases de Ternelles veurem unes barreres i un pont nosaltres seguirem per les barreres camí amunt fins arribar a un entreforc del camí, predrem la desviació a la dreta, a l'esquerra va a l'antiga ermita de la Cel·la la visitarem de tornada.

Seguirem camí amunt per un frondós bosc d'alzines i pins en esser a dalt d'aquest camí veurem una grossa explanada i aquí ja veurem a la nostra esquerra el Castell, seguirem una desviació a l'esquerra que se va enfilant fins al Castell. Aquest castell va esser requisat a Jaume III per les forces de l'usurpador Pere IV d'Aragó, el 29 d'agost de 1343.

De tornada anirem per damunt la cresta de la Tramuntana en direcció S.O. per davallar pel coll dels Coloms i tot seguit cap a l'ermita de la Cel·la i seguidament a Ternelles i Pollença.

Horari aprox. 5 hores.

JORDI CLOQUELL

Teatre

El repartiment fou el següent:
 Sa Padrina: Bel Palou
 Es Padri: Mateu Mulet
 Na Catalina: Margalida Gayà
 En Joan: Jaume Mulet
 En Fastet: Martí Creus
 Na Bel: Margalida Mas
 Na Margalida: Magdalena Canyelles
 En Sebastià: Xisco Tomàs
 Apuntadora: Catalina Canyelles.
 So i luminotècnia: Mateu Mulet
 Direcció: Joan Pizà

ANTONI CANYELLES

Dia vint-i-vuit de juny, amb motiu de les festes patronals de Sant Marçal, el grup de teatre "Mitjorn" de Sa Cabaneta posà en escena l'obra de Joan Mas "SA PADRINA".

Aquesta peça fou la primera que escrigué Joan Mas; estrenada el 14 de novembre de 1953 en el desaparegut Teatre Llíric de Ciutat.

La posada en escena del grup "Mitjorn" ha estat un vertader èxit. La facilitat de moviments a l'escenari, l'acceptable interpretació dels actors han fet de l'obra una peça fàcil d'aguantar donant interès a totes les escenes.

Es molt d'agrair que el grup "Mitjorn" ens hagi alegrat les festes de Sant Marçal amb una comèdia de costums mallorquina com és "SA PADRINA", ja que aquest col·lectiu se troba molt còmode interpretant aquest tipus de teatre. Es digne d'alabar la tasca que porten des dels seus inicis, una tasca que es tradueix ara en l'experiència que demostren damunt les fustes de l'escenari, amb obres com "L'amo de Son Magraner", "Els calçons de mestre Lluç", "El bosc de la senyora Àvia", etc.

No hi ha cap tipus de dubte que el públic de Marratxí vol teatre de costums. Gaudeix d'una bona vetlada amb aquestes comèdies que no fan sinó ridiculitzar una mica la realitat mallorquina de principis de segle.

Tots som conscients que les limitacions que aquest grup té quant a luminotècnia, so, escenari, lloc d'assaig, i sobre tot de subvencions, no basten per aturar-los sinó que això els dóna més força per fer allò que els agrada: teatre.

QUI VOL L'AUTOPISTA ?

Marratxí és la terra tranquil·la on es dissipen i moren els renous de la ciutat. El lloc que convé transitar lentament per poder apreciar-lo. És la carca on han cercat refugi tots els locos que la ciutat no accepta; els eriçons tramitadors, les lentes tortugues, el picardiós cucull, les tramposes orquídides, l'oliva, el romaní, les estepes, l'olivarda, el pi i l'alzina.

També les seves gent; aquelles que encara cada agost passen la vetlada pelant ametles, berenen de figues, passegen amb una branqueta de mata a la boca quan fa molta calor i aquells que arriben hora baixando de la ciutat per no perdre's les postes de sol.

Fa molt de temps Marratxí tengué un fill que mai no va créixer malgrat que fos el predilecte: Marratxinet, que ara pot ésser separat per sempre de sa mare, perdre tot el seu encant i morir.

La gran superestructura d'asfalt, valorada en sis mil milions, que pot suposar l'autovia d'Inca, amenaça acabar amb tot això i molt més. Ni l'erició ni la tortuga comprendran mai perquè necessitem atressar les seves terres a 120 per hora.

Crec que cap habitant de Marratxí pot comprendre la construcció d'aquesta autovia totalment absurda i innecessària que vol acabar amb la tranquil·litat de tota la comarca, inclús la dels morts ja que passa just devora el Coll des Pou, una de les zones millor conservades de Marratxí.

Dividir el Coll des Pou mitjançant una autopista significa alterar de forma irreparable l'equilibri ecològic de la zona. L'obertura d'una gran sifra i l'eliminació d'una gran extensió de bosc, transforma dràsticament les condicions ambientals i climàtiques de la zona i dels seus voltants incidint directament en una infertilitat de les terres i la desertització de la comarca.

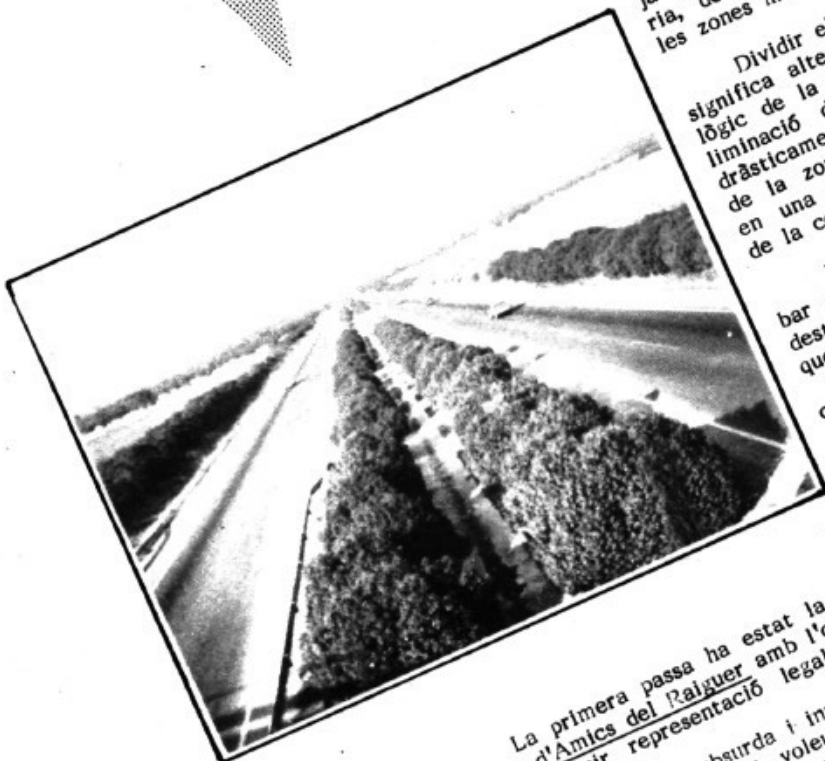
L'únic benefici que podem apuntar és el d'arribar a Inca un parell de minuts abans que ara. Tanta destrucció i tant de cost per tan poc avantatge creim que no val la pena.

Però encara estam a temps d'impedir la seva construcció. Per aconseguir aturar-ho es necessita una gran movilització popular, fer veure a tothom les conseqüències d'aquest absurd projecte i emprendre tot tipus d'accions encaminades a impedir que passi envant. És una batalla a favor de Marratxí.

La primera passa ha estat la creació de la Societat d'Amics del Raiguer amb l'objecte de recaptar fons i tenir representació legal per actuar contra aquest projecte.

Si considerau absurda i innecessària la construcció d'aquesta autovia i voleu lluitar per aturar el projecte fei-vos socis d'Amics del Raiguer. Informau-vos telefonant als números: 60 25 41
20 71 74

MIQUEL A. FONT

Editorial

SENYOR BATLE :

Vots són vots, Sr. Batle, i res hi ha que objectar al sufragi d'aquesta majoria de ciutadans de Marratxí que s'han decidit per la candidatura que vostè encapçala. El poble ha actuat una vegada més d'arbitre entre els contendents per un lloc a l'Ajuntament i ha triat lliurement, amb molta més responsabilitat i consciència política de la que a vegades hom li atribueix. Lluny se n'aniran els problemes, les pintades i els xafardejos propis de tota campanya electoral, i la voluntat del poble s'imposarà una vegada més. Com ha d'esser. És el principi de la democràcia. El poble tria, i amb els vots deixa a la voreira del camí opcions polítiques molt respectables i prometedores per decantar-se per la que més li agrada o convé, i pot tornar a triar i a canviar quan així li sembli per ordenar el seu present i construir el futur que es mereix.

Per això, enhorabona al poble de Marratxí. Això és el que esperam, que d'aquí a quatre anys poguem brindar amb xampany del bo la gestió municipal que vostè, Sr. Batle, presidirà una vegada més, i seran vint anys. Ho ha entès bé? Vint anys són molts d'anys, com molts foren els autocars plens d'il·lusió i d'esperances dels padrins que convidà a dinar, i dels infants que feren bufia i dels més grans que s'atapiren de frit i de vi a Ses Tres Germanes. Molts d'ells l'han votat per simpatia, per la coneixença que tenen de vostè, perquè estan d'acord amb les coses que ha fet o ha deixat de fer pel municipi i per la popularitat de l'equip que tan dignament dirigeix. Hi ha gent de caràcter conservador que se decanta de cap a lo que ja coneix, molts d'ells l'han votat per un temor a "que no entrin els altres", "que més val aquest que ja el coneixem que no un altre", etc. Però aquest electorat, Sr. Batle, està satisfet de la seva gestió? Perquè les crítiques aquests darrers anys han plogut.

Aquests homes i dones que l'han elegit tenen dret a un servei esmerat. Molta d'aquesta gent entén la política com una manera de fer-se amunt -per damunt els altres- a fi de manejar com més amunt millor els fils daurats dels diners i subtils de les influències. Un o altre moment tendrem el gust de publicar el programa que vostè i el seu equip feren avinent als ciutadans de Marratxí, i esperam que no sigui lletra banyada, que totes les promeses repicades per tot el terme siguin qualche cosa més que un trist ball de màscares en què sembla que s'han convertit les campanyes electorals a on a força d'imatges publicitàries i paraules dolces ens fan creure qualsevol cosa.

Vostè i el seu equip, Sr. Batle, no s'han de servir del poble, sinó que l'han de servir inexorablement, i ara tenen una altra oportunitat, sense privilegis de cap casta, perquè tots som de Marratxí i tots tenim problemes per resoldre, o millor, hi ha uns problemes que són de tots, i els privilegis són una mala herba que cal extingir. Tots els marratxiners han d'esser escoltats i respectats, també aquells que no li han donat la seva confiança, en raó d'una convivència saludable per a tots i un respecte envers de tothom. Es ben hora. El nostre municipi ha d'afrontar amb serietat i eficàcia tots aquells problemes palpables que tenim i que per coneguts no fa falta anomenar, i s'ha d'encaminar a satisfer les necessitats que tendrem l'any dos mil. Ens agradaria veure-ho.

Com ho tendrem d'aquí a quatre anys? Per aquí van els tir, Sr. Batle, perquè vots són vots i fets són fets.

Atentament

EL CONSELL DE REDACCIÓ

MOSCA GALLEGA

MOSCA BASCA

MOSCA CATALANA

MOSQUES DE
L'ARTICLE 143

Hem trobat aquestes fotos antigues i ens ha semblat escaient posar-les aquest mes, en motiu de les festes de Sant Marçal. Vos transcrivim talment els comentaris que les acompanyaven. El primer correspon a la revista La Roqueta (1902) i el segon a Vida Isleña (1910). La portada d'aquest número era reproduïda a ambdues revistes (es veu que degueren aprofitar el mateix clixé).

Crònica il·lustrada

SA FESTA DE SANT MARÇAL

"Per la polsosa carretera els carruatges feien una filera interminable caminant cap amunt enrevoltant-se de nuvolets de pols que blanquejava els arbres del camí.

El tren tampoc parava; a cada moment veien serpentejar els departaments negreus, com un gros reptil que vertiginós travessava per entre les garbes groguenques o s'encubria baix les branques de les oliveres venerables.

S'estació de Marratxí a cada mitja hora amollava un esbart de gent de tota classe i els cotxes carregaven fins a fer caramull partint escapats cap a Sant Marçal, on anaven baixant els expedicionaris plens de pols, degotant suor.

El bosc veïnat de l'església estava ple de cotxes i carretons: les bèsties reposaven baix de l'ombra dels garrovers i de damunt muntanyoles veien escapats a cents els carruatges, mentres a baix de tot es desdibuixava la ciutat i la badia entre la boira del decapvespre.

A sa placeta de l'església, baix dels toldos blancs les taules de pitos pintats de colors xillons se veien plenes de compradors no havent-hi jovea de la pagesia que no omplís s'aire amb so renou estrident dels pitos de gerreria.

A l'altar major el Sant era adorat i tants eren els devots que feien una llarga filera que mal mínava, sempre hi havia feels que desitjaven oferir en el Sant una oració i una llimosna.

Per defora, a s'explanada i dins el bosc, la gent trafegava, i pageses i ciutadanes, al·lotes endiumenjades passejaven triomfant sa joventut i s'alegria, eren les missatgeres de l'amor, que tot ho enlaïra i coloreix.

I a cada moment, entre els xisclets dels taps de gaseosa, el renou dels pitos, el puntejar de ses guitarres, sonaven ses campanilles de nous cotxes que anaven arribant, plens de devots i d'excursionistes.

A ses instantànies que publicam podrà el lector veure l'església de Sant Marçal, un grup de venedores i de ciutadanes; a una altra sa nostra instantània va aplegar bé de ple dues de ses pageses més garrides i a s'altra se veu es lloc des ball amb sa gent que hi anava acudint."

("La Roqueta" nº 13, 15 de juliol de 1902)

LA ROMERIA DE SAN MARCIAL

"El 30 del próximo pasado se celebró la tradicional romería de San Marcial.

El oratorio está situado a unos pocos kilómetros de la estación de Marratxí y sus dos torreones verdes asoman por entre el espeso ramaje de la arboleda que lo circuye, le dan muy bonito aspecto.

De los pueblos vecinos (Marratxí, Pórtol, Sa Cabaneta) acuden con entusiasmo muchos aldeanos que se reúnen a los de pueblos más distantes que allí se congregan.

Las lindas payesitas, lujosamente ataviadas, desnudos los brazos y hoy día sometidas un poco al influjo de la moda entravée, que también llega a los villorrios pequeños, pasean del brazo a lo largo del polvoriento camino que en empinada cuesta sube hacia Pórtol.

Las misas que se celebran desde muy de mañana, véñse en extremo concurridas y el baile al estilo del país es una nota risueña, pueblerina, y de franca alegría.

Es muy amable el cuadro que se ofrece al romero cuando llega a San Marcial: Bajo cada árbol hay un carro, con su bestia desuncida y una familia que formando corro en derredor de una cesta, da buena cuenta de las viandas que trajo. Acá y acullá se levantan barracones con ramas de pino y destinados a la venta de refrescos. No faltan las clásicas vellaneras, ni los turrónes, ni las ruletas que sortean caramelos."

("Vida Isleña", 1912)

Crec que és el moment adequat per treure a llum aquests documents que ens parlen d'anys enrera.

Al llibre d'actes de l'Ajuntament de Marratxí corresponent al juny de 1937 - 50 anys justs - trobam un apartat que fa referència a la reinstauració de la festa oficial de Sant Marçal "de acuerdo con la tradición y el modo de pensar de la Nueva España Nacional".

Pens que val la pena reproduir-lo íntegrament tant pel seu contingut concret, demostratiu d'una època, d'una situació i d'una manera de fer i pensar molt determinades, com pel que suposa per la història de Marratxí, i sobretot de Sant Marçal.

Hi incloem també tres documents anteriors, del 35 i del 36, just abans de l'esclat bèl·lic, que ens permeten veure que ultra les tendències polítiques que dominassin la corporació i l'estat, la diada de Sant Marçal era important per al nostre poble, i prenia un caràcter totalment festiu.

San Marcial: su fiesta oficial, carácter antiguo, etc.

Por último, la proximidad de la fiesta de San Marcial, Patrón titular de este Municipio, obliga a la Corporación municipal que actualmente dirige sus destinos, después de una serie de años de indiferentismo y de persecución religiosa, a determinar la forma y manera como debería celebrarse en la actualidad de acuerdo con la tradición y el modo de pensar de la Nueva España Nacional.

Antiguamente tenía un marcado carácter de religiosidad y de romería a la que en la víspera de la Fiesta acudían a San Marcial muchas familias del Municipio y de otros pueblos para asistir a la función religiosa de la noche y a las primeras misas del día siguiente, pasando la noche en las barracas, construidas en los alrededores de la Plaza exclusivamente para la venta de juguetes, comidas y bebidas así como otros objetos propios de las fiestas populares. Y el día de San Marcial, puede decirse que no quedaba familia alguna del pueblo sin ir a visitar al Santo, además de muchas otras de todos los pueblos de la Isla, trayendo un número incalculable de personas que acudían a darle las gracias por los favores recibidos, a pedirle su protección o la curación de sus dolores físicos.

Este día era considerado por los vecinos de todo el término municipal como fiesta de precepto, observando, por tanto, un completo descanso de sus faenas habituales, y no so-

lamente ocurría esto aquí sino que también en bastantes pueblos de Mallorca, por la extendida devoción que se tenía al Santo.

Con la actualidad, si bien conserva el mismo carácter y acuden a San Marcial tantas o más personas que en los tiempos antiguos, dados los modernos medios de locomoción, ha perdido (b) digo sin embargo bastante en lo que afecta al devaneo, no tan solo (en los demás pueblos) digo entre los demás pueblos, sino también en este, principalmente desde hace algunos años de desorientación y de ateísmo inculcado al pueblo desde el Poder.

Fundada en estas consideraciones, la Corporación por unanimidad acuerda:

fiesta en la misma forma que antiguamente

fiesta Oficial

a) Que la fiesta de San Marcial Santo Titular de este Municipio, se efectue este año en la misma forma y con los mismos actos peculiares de la misma con que se celebraba antiguamente; y

b) Que dicha Fiesta sea Oficial en todo este término municipal, quedando por consiguiente prohibido todo trabajo, para que los vecinos (todos) puedan más fácilmente acudir a tan excelso Patrón para implorar del mismo, además de la curación de sus dolencias particulares, la de la llaga social de las ideas subversivas que han acrecentado la actual cruenta guerra civil para que pronto, volviendo todos los espíritus al estado normal de convivencia y hermandad, quede sana la patria de aquellas ideas y vuelva a ser una grande y libre, cual de

sea vivamente nuestro invitado Caudillo, (E) digo, el Generalísimo Franco y todos los buenos patriotas.

En este estado y no habiendo otros asuntos de que tratar, siendo las diez y seis horas y treinta y cinco minutos, el Sr. Presidente levanta la sesión de la cual se extiende la presente acta, que firman los señores concurrentes, conmigo el Secretario que de todo ello certifico.

Ensigne
Joaquín Vilela

Antonio Canellas

Francisco Vilela

Jaime Rotger

Antonio Vilela

Nº 489

Excmo. Sr.
Celebrándose durante los días 28, 29 y 30 del mes en curso la Fiesta popular de este Municipio, por iniciativa propia y al mismo tiempo accediendo a los deseos de los padres que tienen hijos sirviendo en filas, ruego a V.E. que, siguiendo la costumbre de años anteriores, se digne conceder autorización a todos los soldados de este pueblo que se hallan actualmente sirviendo en las guarniciones de su mando, para que puedan permanecer en sus domicilios durante los expresados días al objeto de celebrar la indicada fiesta en compañía de sus familias.

Marratxi, 18 de junio de 1936.

El Alcalde,

Excmo. Señor

Nº 992

Sr. Jefe del puesto de la Guardia Civil de esta villa de Marratxi.

Celebrándose el día 30 de los corrientes la popular Fiesta de San Marcial, Patrón de esta villa, a la que además de los vecinos de los diferentes suburbios de este término municipal, acuden gentes de todo los pueblos de la Isla en gran cantidad, ruego a Ud. se sirva disponer que una pareja de su digno mando preste servicio en el sitio de la fiesta durante el día indicado y la tarde del anterior a fin de que no se altere el orden en los diferentes actos de la misma, expresado en el programa que se le adjunta.

Marratxi, 27 de junio de 1935.

El Alcalde,

H. V. suplica se sigue reuniendo al Comandante del Grupo Abuelo de Ingenieros 16.º en el Oficio de Soldados y cabos, naturales de Marratxi que se nos fuere concedido sea el día veintiocho de junio hasta día primero de julio permiso para poder asistir a la fiesta de San Marcial.

Gracias que esperamos alcanzar a V. suya vida grande Dios muchos años.

Excmo. señor Presidente del Ayuntamiento de Marratxi.

San Bart. 18 de junio 1936.

Cultura Popular

17(135)

COMUNICAT PER A LA PREMSA FORANA.

El passat diumenge dia 29 de Març, ens varem reunir a Muro tres grups de ball de bot, la Revetla d'Algebeli, l'Escola de Balls de Bunyola i Aires Solle-rics, per així seguir un primer contacte que es va tenir a Sòller cara a analitzar el ball de bot, i per altra part la MOSTRA FOLKLORICA de Sòller.

El contacte es va iniciar gràcies a les afinitats dels tres grups, i per altra part a la col·laboració feta amb la Mostra.

Així la intenció primera sempre ha estat donar a entendre que els grups no tan sols han de fer ballades, i anar vestits de pagès, sinó agafar consciència de què és la nostra CULTURA POPULAR i TRADICIONAL, enmarcada sobre tot amb els balls, músiques i cançons.

Amb aquest plantejament es va començar a analitzar el perquè s'està aficat dins el grup de ball de bot per part dels mateixos components dels grups assistents, donant-se dues respostes prou unificades, la primera per espai, i la segona per les ganes i interès cara a la recuperació i coneixement de la nostra cultura popular, de cercar les nostres arrels, i la nostra identitat com a poble, partint concretament del ball de bot, de les seves músiques i cançons.

BALLADES ESPECTACLE I BALLADES POPULARS

Aquest punt, per la seva problemàtica, entronca dins els mateixos grups, va tenir una anàlisi especial, donant a entendre que ara per ara com a grups cal fer les dues coses, emperò sempre agafant consciència del que s'està fent, cara a aconseguir la dignificació del ball en tots els aspectes, música, vestuari, cançons i puntejats, i sobre tot ésser conscients d'agafar el compromís que s'ha de menester per part de la gent que estima el ball.

D'aquesta manera, cal pronunciar-se a favor de les dues coses, perquè creim que tant un com l'altre és divulgació, sempre que es faci amb la dignitat necessària.

RESPOSTA DE LES INSTITUCIONS

Aquí, com es pot imaginar, la coincidència d'opinions va ésser absoluta per part dels tres grups. Una cosa està clara, que les institucions de les Illes no cerquen la dignificació del ball de bot com a punt entroncant de la nostra cultura popular, tan sols se té clar que el ball, la música i la cançó popular existeix com un fet "típic", sense tenir clar el seu entroncament dins la nostra realitat com a poble que som, i que com a institucions haurien de protegir i al mateix temps impulsar.

Per tot això es va dir un NO rotund als FESTIVALS CONCURSOS, a on tan sols es cerca la competició d'una feina que s'està fent dins el nostre folklore. Per altra part també pensam que ni el ball de bot, ni el ball d'altres països pot ésser motiu d'un concurs, si sobre tot partim de la base que la cultura popular de cada país no es pot fer competitiva.

Un NO ROTUND, a les trobades massives de ball de bot, que es fan fora de tot sentit divulgatiu; son tan sols una demostració en certa mida competitiva, i gens entroncada dins la festa popular, a on tan sols es fa patent l'esperit agrupacionista mal entès.

Per tot això demanam més programes divulgatius de la nostra cultura popular i tradicional, tant a la TV., com a les ràdios, no es pot acceptar que la

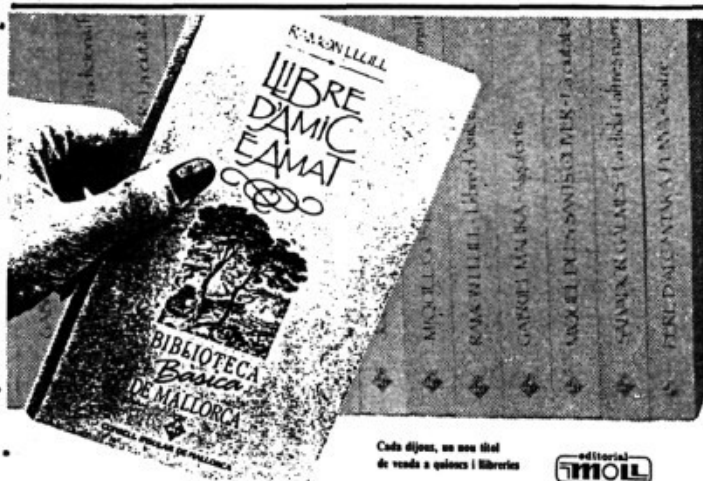
nostra música o el nostre ball surti tan sols un moments per acabar d'omplir un determinat programa, cal donar peu a una programació profunda i analitzadora del que és ara el ball de bot, les cançons i músiques populars. Així i tot la premsa ha d'obrir espais a la temàtica que ens preocupa sobre tot la premsa de Ciutat, està clar que la Premsa Forana es més sensible al tema.

Creim que és importantíssim que tots els nostres Ajuntaments, com a Institucions que són, agafin bona nota de tot el que fins ara hem dit. Hem de remarcar que com a grups, cara a la manca de subvencions que tenim, aquest no és el cas de Muro, hem d'admetre les condicions que ens posen els nostres Ajuntaments cara a fer ballades, al principi havíem dit que la nostra cultura popular ha de menester dignificació, i els tirs van per aquí.

Si se mos fa cas, i noltros no perdem l'esperança, seguirem fent feina, o aquesta va ésser la darrera conclusió que es va treure, es necessari seguir fent recerca, seguir la investigació, i al mateix temps hem de ballar i cantar, d'aquesta manera agafarem més consciència del tenim entre mans, i serà l'hora d'exigir als nostres caps polítics, i per altra part hem de tenir clar de no caure dins la rutina, dins l'estandarització dels nostres balls, de les nostres cançons, hi ha feina per fer, i decidírem tenir ganes de fer-ne, per això, la importància d'aquestes trobades de grups avui forem Bunyola, Muro i Sòller, esta a tots, perquè creim que és un punt de partida cara al futur de la nostra cultura popular i tradicional.

PRIMAVERA 1.987

Revetla d'Algebeli-Muro/Escola de Ball de Bunyola/Aires Solle-rics.

Cada dijous, un nou títol de venda a quiconc i llibreria

editorial **TMOLL**

És bàsica per la nostra cultura.

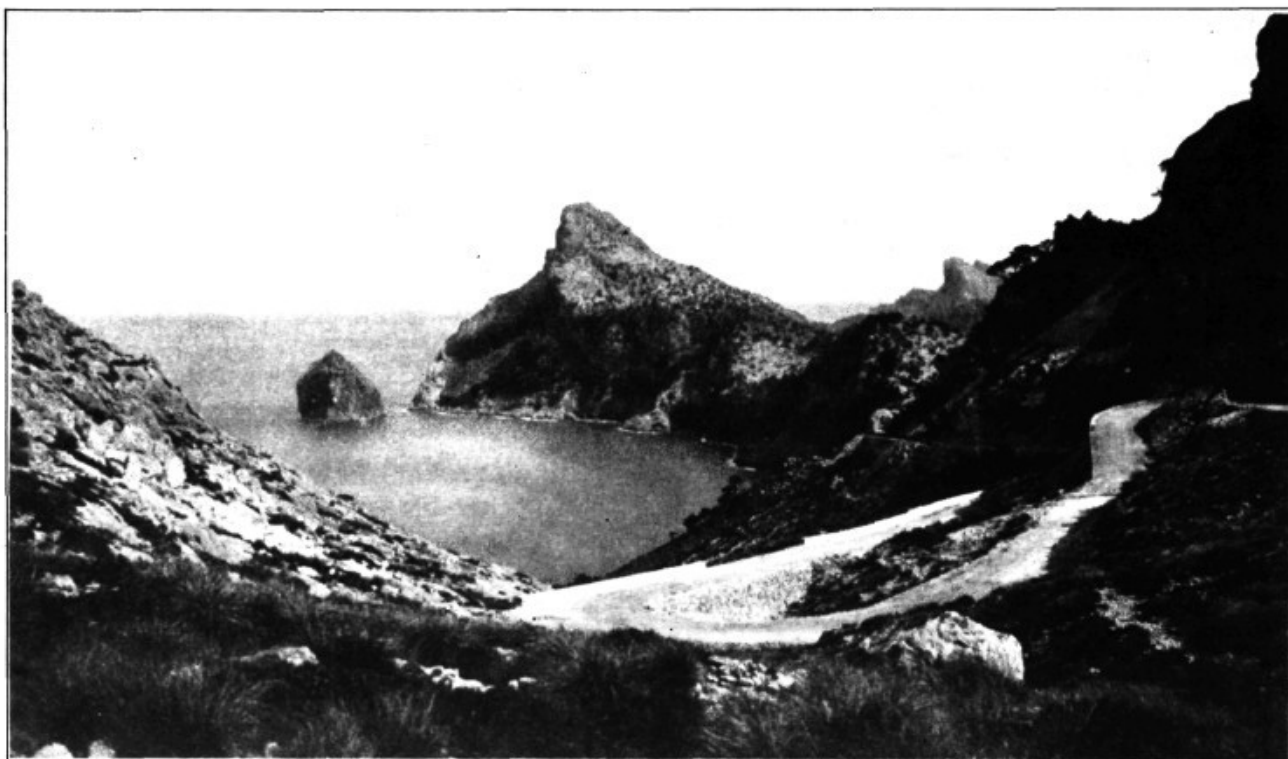
És la Biblioteca Bàsica de Mallorca que ara s'ofereix al Consell Insular. Són 25 obres que posen a l'abast de tothom el més representatiu de la literatura i cultura fetes a Mallorca. Una col·lecció única i molt econòmica que no pot faltar a casa seva.

Ramon Llull, "Libre d'Amic e Amat"; Gabriel Mauró,

"Aigües"; Miquel Costa i Llobera, "Tradicions i Fantesmes" i molts més autors mallorquins componen amb les seves obres més representatives aquesta Biblioteca tan essencial per conèixer la nostra cultura, les nostres arrels i tradicions. Una Biblioteca que per la nostra cultura, és bàsica.

**BIBLIOTECA
Bàsica
DE MALLORCA**

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

POLLÈNÇA- MALLORCA, Formentor, Costa Nord

FORMENTOR

Encara que en un principi, el fet d'anar a Formentor, ens semblava que el trajecte a seguir és llarg i esgotador, ben segur que una vegada haguem arribat a aquestes contrades ens donarem compte de que el pesat itinerari recorregut no ha estat de bades. Sense cap dubte i cal recórrer tota aquesta distància per la possibilitat de poder-mos meravella al contemplar tot l'espectacle natural i paisatgístic que ens ofereix la petita península de Formentor situada al nord-oest de Mallorca i que forma part de l'encisador paisatge del terme municipal de la Vila de Pollença.

Valls, comellars, penya-segats, garriga, bosc de pinar i d'alzines, platges, cales i caletes. Tot això i la tranquil·litat acollidora de l'entorn ens motiva el viatge d'avui. Això sí, també cal dir que hi ha més motius que anirem descobrint durant la nostra estada allà.

Han estat molt els artistes, tant pintors com escriptors i músics, que han trobat la font de la inspiració a Formentor. Tal vegada sigui Miquel Costa i Llobera el que més ha aconseguit ressaltar l'encant d'aquest entorn natural amb el seu poema "Lo Pi de Formentor". Dions Bennassar, un dels pintors que ha sabut reflexar, amb els seus colors i pinzells i la mà mestra, el meravellós conjunt paisatgístic omplint els seus olis i dibuixos. Tampoc podem oblidar al genial Miquel Bota Totxo, cronista de la Vila de Pollença des de fa ja molts d'anys, que ha sabut amb saviesa ressaltar i mantenir viva la grandesa cultural de les contrades, recollint les llegendes i tradicions i costums dels primitius pobles que hi havia temps enrera dins els territoris del Nord de Mallorca.

Però, deixem ara a part el romàntic i nostàlgic recor de la literatura i les arts plàstiques. Temps

hi haurà, si Déu ho vol i podem, per dedicar-li unes línies amb més extensió en una altra ocasió.

Anem ara a descobrir tot allò que fa que el viatge d'avui sigui molt interessant i necessari.

Sols el cant dels ocells, durant tot l'any, i el de les cigales, durant l'estiu, a més de la presència dels privilegiats turistes que acudeixen a Formentor, ens fan donar compte que no som els únics que tenim el goig d'estar en contacte directe amb el paisatge i la naturalesa d'aquest lloc de Mallorca.

Les escasses edificacions dels xalets i d'un hotel, així com la carretera que ca des del Port de Pollença al far de Formentor i els aparcaments construïts són l'únic testimoni del ciment i l'asfalt que contínuament amenaça l'entorn natural de les Costes mallorquines.

El pinar i l'alzinar, que conviuen armoniosament dins l'ecosistema de muntanya i marina amb les altres espècies, són de vital importància a l'hora d'enumerar els seus encants. Aquest bosc arriba encara quasi ran de l'aigua, aixecant-se d'amunt l'arena de les platges i això ens facilita que, durant el calorós estiu, després d'un bany dins les netes aigües, trobem l'acollidora ombra dels arbres mentre escoltam el soroll de les ones molt prop de nosaltres. Mates, estepes, llampudols bords, murta, garballons, gatovells i altres, completen la riquesa botànica de les contrades. També cal destacar a la fauna existent. A més d'ocells i cigales, com ja he mencionat abans, poden presenciar el meravellós espectacle que ens ofereixen els mens, ovelles, cabres i cabrits vora dels camins o enfilant-se per amunt pels penya-segats rocosos i llocs de difícil accés. Sempre amb la mar blava i lluenta de fons.

Ja que hi som podem, si tenim temps, reprendre la marxa i arribar al far que, s'aixeca majestuosa-ment d'amunt el Cap de Formentor. Mentrestant i sempre tenint molta de precaució a la perillositat del trajecte ple de voltes i d'estrets podem contemplar les caletess que anam trobant i veient abaix, la Cala Figuera, Cala Murta, el Cavall Bernat, l'Oratori de ... que recentment va ésser restaurat i que compta amb unes instal·lacions per poder acampar als seus voltants. Una vegada hem arribat al Far de Formentor, l'emoció és indescriptible, per això vull deixar, a l'aire, la meua impressió.

Malgrat el saber la notícia que recentment varen llençar els mitjans de comunicació i la Premsa sobre el projecte de construcció d'una urbanització i d'una altra urbanització i, a Formentor, seguir, si puc anant a aquest recó de Mallorca per sortir de la monòtona panoràmica que m'ofereix l'asfalt i els blocs de ciment que s'amunteguen per tot arreu de l'illa,

d'una manera desmesurada i que romp, a més de la tranquil·litat i el paisatge, l'harmonia natural i ecològica que temps enrera, abans del boom turístic, era manifest per tot arreu de Mallorca.

Probablement el tema de discussió a l'Ajuntament de Pollença, sobre la nova urbanització a Formentor, dugui coa o no sé resolgui per ara malgrat la demanda del GOB, i dels qui estimen la naturalesa, i el seu desig de continuar amb la campanya per la defensa d'aquest paradís natural i ecològic com es la Península de Formentor.

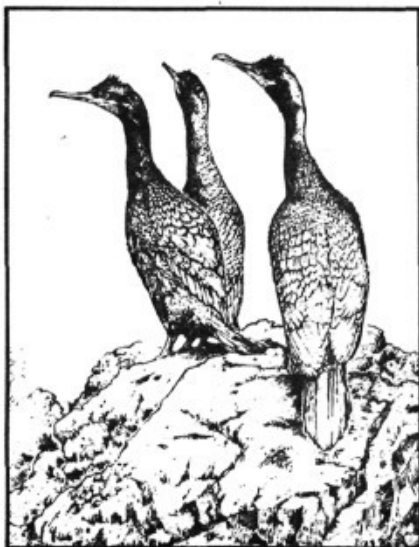
Però, gràcies a Déu, encara hi ha esperances i no està tot perdut. D'això ens deixa testimoni la definitiva decisió de no urbanitzar Sa Dragonera després d'una lluita que ha durat més de deu anys. Ens alegra que encara hi hagui sentit comú.

Per altra banda és de primera necessitat, continuar la lluita pacífica per acabar amb l'amenaça constant que sofreix la naturalesa a Mallorca.

CABRERA, EL PARC NACIONAL DE LES BALEARS

Claustre de Sant Antoniet,
Palma de Mallorca
19 de Maig a 6 de Juny de 1987

Exposició organitzada pel

**GRUP BALEAR D'ORNITOLOGIA
I DEFENSA DE LA NATURALESA**

Durant aquests dies, els mallorquins hem tengut l'oportunitat de visitar l'exposició organitzada pel GRUP BALEAR D'ORNITOLOGIA I DEFENSA DE LA NATURALESA - G.O.B.- sobre un tema ambiental:

CABRERA EL PARC NACIONAL DE LES BALEARS

L'exposició ha pretès donar a conèixer al públic de les Balears els aspectes més destacats de l'arxipèlag de Cabrera, el seu medi natural i la reivindicació del Parc Nacional. Ha presentat una sèrie de plafons, a on es plasmava una informació bastant completa i amb qualitat - a damunt distints aspectes: Geografia, toponímia, Història, zoologia, botànica, vida marina....

També hem pogut plorar la presència del gran absent: la foca del Mediterrani o vellmarí, que fins fa un parell de dècades sobrevisqué a les nostres illes. Un exemplar dissecat i mut, esperava i mirava als visitants a cert lloc de la mostra. A hom se l'hi va posar el cor estret de pensar que l'home ha pogut eliminar la companyia d'aquest animal als nostres litorals.

Maquetes, fotografies, vídeos, peixeres - tot mostrant la bellesa de la natural-, ajudar a cridar amb força. Basta!

Es urgent que a cert lloc del món, enmig de la mediterrània, qualcú vulgui mantenir, el que encara queda més o menys verge perquè no només els nostres nêts puguim contemplar el que era la nostra mar fins que hi arribà l'home, sinó perquè els nêts dels virots, les gavines, els corbs marins, les sargantanes, els falcons marins, els anfosos, les algues i tota la natura puguim saber el que és viure en pau i equilibri.

A una taula, hi havia papers per recollir firmes en contra de la construcció d'un port esportiu, d'un immens port a Cala Gallota. Es evident que un port d'aquestes dimensions, amb 830 amarraments, perjudicarà negativament sobre l'ecosistema marí de les costes de l'extrem Sud de Mallorca. Suposam que a totes aquestes barquetes els hi agradarà pegar un botet a Cabrera - en el millor dels casos només a passejar, unes altres a pescar i segur que a embrutar i degradar el nostre petit arxipèlag -. Per això, des d'aquí aprofitam per a dir un NO en majúscules a la construcció del port esportiu a la Colònia de Sant Jordi.

QUATRE MOTS SOBRE L'ARXIPÈLAG DE CABRERA

A MANERA D'INTRODUCCIÓ

L'Arxipèlag de Cabrera (que deu el seu nom, igual que algunes altres illes del Mediterrani, a l'antiga presència de cabres) està formada per l'illa del mateix nom (1.569 ha), Conillera (237 ha), Redona, Plana, Pobra, Imperial, Foradada, i una dotzena d'illots menors, sumant en total 1.836 ha.

Foradada, l'illa més pròxima a Mallorca, dista 10 km. del Cap de Ses Salines. Pel Sud, 250 Km. de mar separen Cabrera de la costa algeriana.

Picamosques, de 172 m. és el punt més alt de Cabrera i de tot l'arxipèlag. El port de Cabrera, amb una amplària de la boca de només 330 m., és considerat un dels refugis naturals millors que ofereix el litoral de Balears. La forma bastant irregular de Cabrera fa que el seu perímetre sigui de 22 Km.

Cabrera és una de les rares illes del Mar Mediterrani que han escapat a la colonització humana. És l'illa més gran del Mediterrani occidental on no s'ha establert cap nucli urbà.

CABRERA HA CONEGUT MIL I UNA PERIEECIES

Examinem una mica de prop la història de Cabrera i descobrirem com, al llarg dels temps ha estat el blanc de diversos projectes.

Quin ús ha fet l'home de les petites illes?

- Poblada ja durant la prehistòria (restes talaiòtiques de Conillera).

- L'any 1.809, 9000 presoners francesos de la batalla de Bailén arribaren a Cabrera, convertida en camp de concentració; tans sols 3.600 sobrevisqueren als 5 anys de cautiveri.

- L'any 1.820, algú va fer la proposta molt seriosa d'enviar 3 o 4 mil afectats per la pesta de la zona d'Artà i Son Servera.

- L'any 1.830, Cabrera torna a ser lloc de deportació amb la construcció d'un presidí.

- L'any 1.880, el brigadier José López Pinto parla de "las excelencias que ofrece el puerto de Cabrera para los escuadrones que quisieran tomarlo como base de operaciones en el Mediterraneo".

- L'any 1.891, la família propietària de Cabrera havia fundat el poblat agrícola de Villa Cristina (no arribà

a prosperar).

- l'any 1.913 hi havia censats 20 pagesos, 12 pescadors de llagosta, 10 soldats al Castell i el farer de Punta Ensiola i la seva família.

- L'any 1.915, Cabrera és ocupada militarment, i l'any següent, expropiada per l'Exèrcit.

- L'any 1.963, després de 48 anys d'ocupació militar. Cabrera va estar a punt de ser subhastada per l'Estat a fi de ser urbanitzada. Des de 1.973 hi tenen lloc importants maniobres d'artilleria amb foc real.

FAUNA DE LES ILLES DE CABRERA

El mamífer que dona nom a l'illa i, per extensió, a tot l'arxipèlag va desaparèixer a la dècada dels anys 30 o principis dels anys 40. Les cabres foren caçades per a la carn o per la pell, i no en queda ni una.

Uns altres mamífers són el conill i les rates. Del primer n'hi ha a Cabrera, a l'Imperial, a l'illa Redona i, naturalment a l'illa dels Conills. de rates n'hi ha a Cabrera (les dues espècies) i a l'illa dels Conills (la Rata de camp).

Altres mamífers presents (ratolins, eriçons) introduïts per l'home.

l'únic mamífer nadiu extint: el vell marí.

Entre les aus, les colònies d'ocells marins tenen una importància molt gran, tant per la diversitat d'espècies com per les concentracions numèriques que es troben:

- La Noneta, Baldrija, El Virot, Corbs marins, Gavina comú o de mantell blau, Gavina roja o corsa.

Hi ha també un bon grup d'aus de presa: les colònies de Falcó marí (unes vint parelles entre l'Imperial, Estells, Foradada i Conills). Falco pelegrí (probablement dues parelles), L'Aguila peixetera (una autèntica joia).

Pel que fa als rèptils, el centre d'interès està a les sargantanes. Són representants d'una espècie pròpia i exclusiva dels illots de les Balears majors.

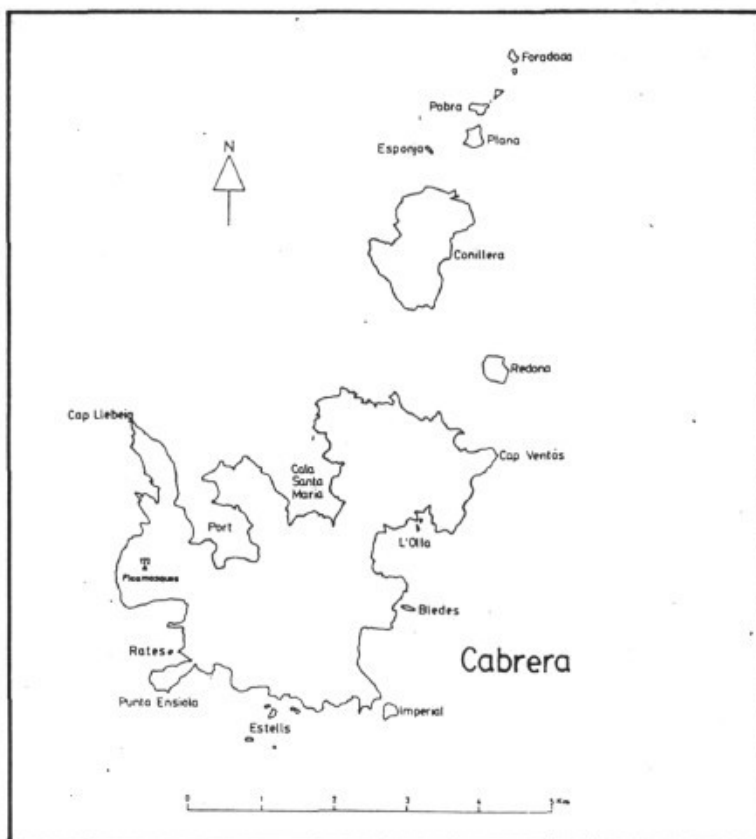
Altres espècies de rèptils tenen també importància: les tortuges marines (se suposa que cria a Cabrera), el dragó i el dragonet, introduïts per l'home.

La fauna marina és abundant i encara important, però l'explotació a què ha estat sotmesa al llarg dels darrers anys l'ha fet minvar molt.

A zones rocoses, trobam quantitat de sargs, variades, oblades, i, no tan abundants, orades, cànteres, dentols, morrudes i pagells. Nedant per enmig de la Posidònia, hi ha esbarts de bogues i salpes. A les zones arenoses hi viuen marbres. Pertot arreu hi trobam la donzella, tords i encara són freqüents els serrans i les vaques.

Més trista és la sort de l'anfós, ja que la intensa persecució de què ha estat víctima ha fet que ara tan sols subsistesqui a llocs amb molt de fons.

Cap-roigs, morenes i congres no manquen a zones rocoses amb gran visibilitat. Entre els crustacis, xigales i llagostes eren abundants, però duen el mateix camí que les cranques i els grimalts, pràcticament extingits.

FLORA DE LES ILLES DE CABRERA

L'obra de l'apotecari Palau, publicada per la Institució Catalana d'Història Natural l'any 1.976, exposa que trobà a les illes 454 espècies, entre elles rareses notables, com una forma d'alfals arbustiu pròpia de l'illa de Ses Bledes, els Malvins d'Eivissa i els Columbrets; una ravenissa groga pròpia d'Eivissa descriu garrigues de boix (amb la fusta del quals caputis francesos tallaren peces d'escacs), etc::

Hi trobà diversos endemismes balearics, com l'Es teta joana, el llampúdol bord, la Polònia, Violeta de penyal, Eixorba - rates i altres menys coneguts.

Aquest autor assenyala l'existència de dues espècies endèmiques adaptades a les condicions àrides de Cabrera:

- Allium a-bolosi i Scorpiurus oliveri

La planta que més crida l'atenció de Cabrera, autèntica insígnia del seu paisatge, és la Canya fèl.le ra.

BIBLIOGRAFIA.

- A. BONNER, "Les plantes de les Balears" Ed. Moll.
J.MAYOL "Els aucells de les Balears" Ed. Moll.
J.MAYOL "Rèptils i anfíbis de les Balears" Ed. Moll.
AUTORS DIVERSOS "Guia ecològica de les Balears" Incafo.
AUTORS DIVERSOS "L'Ecològista". Edita Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa. Any 1.985

ROSA MIRO i JULIA
BONIFACI MOLADA i PRADAS.

Donacions

Hi ha una llei que diu que tothom és donant mentre el mort no hagi dit el contrari. La pregunta és, s'aplica aquesta llei?. Hi ha els mitjans adequats per fer-ho a Mallorca? Què és el que s'ha de fer per poder donar òrgans?.

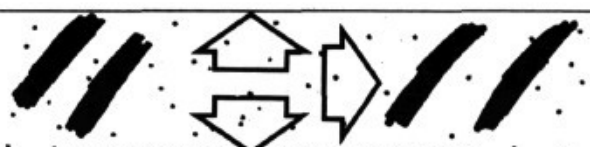
La resposta a aquestes preguntes m'agradaria molt poder-la escriure. El fet que passa a Mallorca és que molts malalts que es podrien veure salvats amb un òrgan d'una persona que ja no viu veuen com la seva espera s'allarga i s'allarga. És un problema tris, en el que es veuen involucrades moltes persones innocents i que no figura a cap programa polític de les eleccions que acabam de viure.

Sembla mentida que la humanitat i el món de la medicina, podent salvar gran nombre de vides cada dia es quedi immòbil davant la situació. El planeta ha produït la tecnologia necessària i més per poder dur a terme aquests salvaments. Per ara la humanitat i la medicina el que no poden salvar és el càncer i la sida. Quasi tot el demés té remei o es poden fer grans millores en la vida dels malalts. I aquí la gent es mor pel no voler fer d'uns metges i d'unes institucions que tenen el deure de vetllar pel bé dels habitants del país.

Tots el diaris duen cada dia les seccions necrològiques plenes de noms de difunts. Cada un d'ells hauria pogut donar dos ulls, dos ronyons, dos pulmons un cor, un fetge, un pàncrees...I tot se'n va a la terra per convertir-se en pols. Aquesta pols hauria donat visió als cecs, salvació als malalts dels ronyons de cor, de pulmons...Possibles vides millorades i salvades depenen tan sols del que haurien pogut donar els morts que per desgràcia ja no en faram més ús.

Cap de les institucions polítiques o mèdiques ha donat informació al respecte. No s'han fet públics telèfons, ni requisits ni els mitjans, ni les formes, res. Si es considera delictes l'abandonar un ferit en un accident, fa a prop que un col·lectiu institucional i mèdic no salvi les vides que en realitat pot o hauria de poder. És un deure de tots el salvar el màxim nombre de vides que poguem, i en el cas de les donacions i trasplantaments crec que ja és hora que a Mallorca qualsevol faci qualque cosa. Segur que molts malalts els ho agrairan tota la seva vida.

Gabriel Angel Vich i Martorell.

PREOCCUPACIÓ PER LA LLENGUA.

Potser darrerament heureu pogut observar en els mitjans de comunicació una progressiva preocupació per la defensa de la llengua, de la llengua espanyola, és clar. En un determinat diari de la capital de l'Estat es poden llegir cartes al director que expressen preocupació per la degradació de la llengua, l'ús de barbarismes de tota casta i coses semblants. La preocupació per la puresa de la llengua espanyola ha arribat a agafar l'horitzó del 1992 com a fita simbòlica per millorar el llenguatge i fer pujar de categoria, en l'àmbit de les llengües més parlades en el món occidental, la llengua espanyola.

Aquestes preocupacions són perfectament vàlides, justes i, fins i tot justificades, perquè hom té el dret i l'obligació de preocupar-se per allò que considera el seu patrimoni lingüístic, entre altres motius perquè això representa un fet diferencial de la seva personalitat i la del seu poble. Record ara una parauleta que, fa una temporada, va dur molta coa per l'ús que en feien els mitjans de comunicació, especialment la televisió. Em referesc a la paraula "play-off" que després ha estat substituïda pel mot "liguilla" que, probablement deu ser molt més correcta.

Però i de la nostra llengua, qui se'n preocupa?. Evidentment la preocupació per una llengua com la nostra, minoritària, minoritzada i en procés de recessió, hauria de ser directament proporcional i augmentada al quadrat per la preocupació per una llengua com l'espanyola que es troba en una situació òptima d'expansió i que és parlada per més de 300 milions de persones.

La preocupació per la llengua, per la nostra llengua, no hauria d'estar centrada en mantenir la puresa de la parla o en la correcció de determinats barbarismes que, si bé són qüestions importants per tenir presents, no són ara les més vitals. ¿De què ens serviria una llengua mantinguda en tota la seva puresa i lliure de barbarismes que tanmateix no és usada amb normalitat en tots els àmbits socials?. Ara la preocupació per la nostra llengua ha d'anar dirigida a la seva normalització, a augmentar la seva presència en tots els àmbits - sense excepció - de la nostra vida. La llengua ha d'entrar definitivament en l'escola ha d'esser una assignatura integrada en l'ensenyament i també ha de servir com a vehicle per a l'ensenyament, la llengua ha d'arribar als mitjans de comunicació, al comerç, a totes les institucions públiques, a la Universitat... a tots els recones, en una paraula. Sols així podrem garantir la seva supervivència. I aquesta, precisament, ha d'esser la principal preocupació per la nostra llengua: la seva normalització, una feina de tots que no pot esperar a no ser que, definitivament ja, renunciem al nostre principal signe d'identitat com a poble.

RAMON TURMEDA

MUSICA VISTA

Música Vista

I.- Fa uns mesos tingué lloc a Mallorca un aconteixement musical que podem qualificar d'important a Mallorca: La interpretació del "Requiem" de Mozart a l'Auditori de Ciutat, a càrrec de l'Orquestra Ciutat de Palma, quatre solistes vocals de prestigi i la Coral Universitària, tots dirigits per Pierre Cao.

Un passeig marítim "a tope" de gent, pot donar idea de les expectatives que la vetlada havia despert entre els aficionats a la Música i els seguidors de la Coral, que enguany ha celebrat els seus primers deu anys de vida.

Dins la sala i al meu costat, un Amic: Josep Coll Bardolet.

II.- L'Ajuntament de Valldemossa ha complert amb una obligació. Ha donat a Coll Bardolet l'oportunitat de ser "oficialment" mallorquí. Amb un acte protocolari i la festa de rigor, el pintor i mecenes de l'Art s'ha convertit en fill adoptiu de Valldemossa, que és dir de la Cartoixa, la seu, llar i taller de treball.

La figura de l'artista se'm mostra plena de bonhomia. Les seves mans, sempre en moviment, m'expliquen el perquè del seu color i de la seva llum.

Quantes vegades no hem parlat junts de la Vida... i de la Música!

PERE ESTELRICH I MASSUTÍ

EMBOSTA DE BALEIGS

ALEMANYA ORIENTAL

El Wartburg. Lloc trobadoresc. Indret musical, al costat del poble de naixença de Bach. Punt, també, d'inspiració wagneriana.

Luther. Personatge molt mal valorat pels nostres mestres catòlics-apostòlics. Des del punt de vista alemany va ésser un revolucionari i el següent no pocs alemanys. Un cervell d'un home de fe. Eminentment religiós.

XIM D'AIXA

LA VIDA

Es la vida
branca de l'arbre que el llamp estella
espiga
que abans de néixer el vent esbrina
així és la vida
quan del jove la sang sobre el carrer vessa.

Ulls que es tanquen
la casa buida
una mare que resa.

Però... s'endevina
com en un part que el ventre esqueixa
la llum camí de la vida
silenci... calla!
és l'aurora divina
a on sempre hi germina
la vida.

A Toni Canyelles i Garau,
de Ca'n Bou,
que ens deixà als vint-i-tres anys
una nit de primavera.

PERE J. AMENGUAL I BESTARD
Maig del 1987

COL·LABORADORS: Guillem Bosch i Roca, Xisco Busquets, Jordi Cloquell, Comissió de glosadors de Pòrtol, Rafel Crespí, Pere Estelrich i Massutí, Miquel Angel Font i Villalonga, Pau Lladó i Oliver, Guillem Massot i Muntaner, Jaume Miralles, Rosa Miró i Julià, Bonifaci Molada i Pradas, Miquel Mut i Sureda, Damià Quetglas i Bergas, Antoni Roca i Jerez, Ramon Rosselló, Vicenç Sastre i Arrom, Rafel Roig, Cristòfor Tries i Serra, Antoni Vaquer i Ramis, Gabriel A. Vich i Martorell.

CORRESPONSALS DEL TERME: Marita Lladó, Joana Mª Matas i Alomar.

CONSELL DE REDACCIÓ: Pere Amengual i Bestard, Miquel Bosch i Auba, Antoni Canyelles i Oliver, Biel Massot i Muntaner.

Imprès a "Apòstol y Civilizador" (Petra) D.L.: PM 529/81

*Informatiu Cultural
de Marratxi.*

Número 61, juny del 1987

Des d'Aquell Dia ja ha

Plogut ...

MARRATXI, UN POBLE

D'esquerra a dreta. DRETS: Mestre Pep Ferriol, Toni Bono, Tomeu Carretet, En Ferrer, Bernat de Sa Penya, Miquel Marratxiner, Guillem Ferriol, Joan Verdol, Toni Cifre.

A LA GATZONETA: Jaume Roca, Pep Estarelles, Andreu Rosselló, Tomeu Gregori, Bernat de sa costa, Isidre de Sa Penya.

Foto presa en el desaparegut camp de futbol "Es Figueralet", a la carretera de Santa Maria del Camí. Eren els inicis de l'any 1960.

Agraïm profundament a Isidre Amengual, de Sa Penya, l'amable cessió d'aquesta fotografia.